



Številka: 00104-195/2019/5

Datum: 19. 9. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Lidije Ivanuša v zvezi z brezdomci

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) je prejela pisno poslansko vprašanje Lidije Ivanuša v zvezi z brezdomci.

Vlada RS odgovoraja na vprašanje kot sledi.

Namen sistema socialnega varstva v Republiki Sloveniji je omogočiti socialno varnost in socialno vključenost vseh državljanov in drugih prebivalcev Republike Slovenije. Država in lokalne skupnosti so v okviru politik socialnega varstva dolžne zagotavljati pogoje, v katerih posamezniki lahko, v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju, ustvarjalno sodelujejo in uresničujejo svoje razvojne možnosti ter s svojo dejavnostjo dosegajo raven kakovosti življenja, ki je primerljiva s kakovostjo življenja drugih prebivalcev Republike Slovenije in ustreza merilom človeškega dostojanstva. Kadar si posamezniki in družine ne morejo sami zagotoviti socialne varnosti, so upravičeni do pomoči, ki jo v okviru aktivne socialne politike zagotavlja država in lokalna skupnost.

Sistem socialnega varstva zajema:

- storitve, programe in druge oblike pomoči, katerih namen je preprečevati nastajanje socialnih stisk in težav,
- storitve, programe, prejemke in druge oblike pomoči, ki so namenjeni reševanju socialnih stisk in težav,
- javna pooblastila, naloge in ukrepe, ki jih izvajalcem socialnega varstva nalagajo zakoni in drugi predpisi,
- načrtovanje, razvoj, spremljanje in evalvacijo vseh elementov sistema socialnega varstva in socialne zaščite.

Tako kot drugje po svetu, so tudi pri nas brezdomci ena najbolj marginalnih družbenih skupin. Natančnih podatkov o številu brezdomcev pri nas ni, je pa brezdomstvo stalen pojav večjih urbanih središč kot so Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Celje, Koper, Jesenice, Kranj, Nova Gorica, Velenje in ostala večja mesta v Republiki Sloveniji. Brezdomstvo je kompleksen in strukturiran družben pojav. Brezdomstva je veliko vrst, tako imenovana Evropska klasifikacija brezdomstva (ETHOS, 2004) obsega štiri temeljne kategorije brezdomstva:

- osebe brez strehe nad glavo,
- osebe brez stanovanja (osebe v zavetiščih za brezdomce),
- osebe z negotovo nastanitvijo (bivanje pri sorodnikih, bivanje v stanovanju, iz katerega gospodinjstvu grozi izselitev),
- osebe v neprimernem stanovanju (npr. bivanje v prikolicah).

Ko govorimo o številu brezdomcev v Republiki Sloveniji govorimo le o približni oceni. Število brezdomcev, ki so vključeni v obravnavo v okviru socialnovarstvenih programov se giblje okrog 3600 oseb. Pri tej oceni govorimo o tako imenovanih "odkritih ali "vidnih" brezdomcih in v to kategorijo niso vključeni prikriti brezdomci (npr. osebe v postopku deložacije, najemniki brez najemne pogodbe, gospodinjstva v kratkotrajnih zasilnih nastanitvenih rešitvah, mladi brezposelni idr.). V zadnjih dveh letih se je povečalo število starejših brezdomcev, oseb s

težavami v duševnem zdravju ter mlajših brezdomcev. Med brezdomnimi osebami so tudi ženske, ki še v večji meri potrebujejo pomoč kot moški.

Vlada Republike Slovenije, v okviru pristojnega ministrstva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) že vrsto let spremlja problematiko brezdomstva in v okviru sofinanciranja socialnovarstvenih programov dopolnjuje mrežo glede na potrebe ciljne populacije in lokalnih okolij. Problematika se spremlja na terenu skupaj s predstavniki nevladnih organizacij in lokalnimi skupnostmi. Potrebno je poudariti, da je za uspešno zagotavljanje mreže različnih programov za pomoč brezdomcem nujno potrebno dobro sodelovanje z lokalnimi skupnostmi.

V letu 2019 je Republika Slovenija sofinancirala 19 socialnovarstvenih programov za brezdomce v skupni višini 1.469.704,00 EUR. Med vsemi programi za brezdomce je 13 programov, ki uporabnikom nudijo ležišča. Gre za tako imenovane nastanitvene programe, ki pa se v zadnjih letih vse bolj usmerjajo tudi v nastanitveno podporo in celovito pomoč brezdomnim in stanovanjsko izključenim. V tem sklopu programov imamo programe zavetišč in prenočišč (odprti tip zavetišča), programe individualizirane nastanitve podpore ter programe, ki brezdomcem nudijo celostno pomoč in nastanitev. Sofinancirani so tudi t. i. dnevni programi, kot so dnevni centri, sprejemališče in terensko delo ter dva programa pomoči ob deložacijah.

Tudi v prihodnjem letu planiramo enak obseg sredstev. V prihodnjih letih bomo v okviru sofinanciranja socialnovarstvenih programov dali poudarek namestitveni podpori uporabnikom (brezdomcem), kar se je v dosednji praksi pokazalo kot prijazen in učinkovit način reševanja tega problema. Pri namestitveni podpori je celostno podporno delo usmerjeno v ranljive družine, ki se soočajo z mnogimi primanjkljaji in ovirami, kar pomeni dolgoročno preventivo na področju socialne izključenosti in brezdomstva.

V programe je vključenih približno 3600 oseb. Trenutno razpolagamo z okvirno 320 posteljami, od tega jih je 70 v namestitveni podpori.

V zvezi z vprašanjem, ki se nanaša na število kaznivih dejanj, ki so jih v zadnjih petih letih storili brezdomci, odgovarjamo, da policija na podlagi drugega odstavka 123. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr. in 10/17; v nadaljnjem besedilu: ZNPPol) v zvezi z izvajanjem policijskih pooblastil v svojih evidencah vodi in vzdržuje tudi evidenco kaznivih dejanj. Vendar pa so v ZNPPol določeni osebni podatki, ki jih evidence lahko vsebujejo (124. člen ZNPPol), kot tudi sama vsebina evidence kaznivih dejanj (1. točka 125. člena ZNPPol). Na podlagi navedenega policija ne obdeluje podatkov o brezdomcih, storilcih kaznivih dejanj in zato ti podatki niso na razpolago.

Policija obdeluje podatke o prekrških. Policija vodi evidenco kršiteljev in prekrškov v skladu s področno zakonodajo, pri čemer pa podatkov ne sme obdelovati na podlagi osebnih okoliščin (npr. barva kože, versko prepričanje, brezdomstvo). Policija podatkov ne vodi glede na opisano osebno okoliščino. Brezdomec je namreč lahko oseba, ki ima prijavljeno bivališča ali pa tudi oseba, ki naslova bivališča nima in ga v skladu z določbami zakona, ki ureja prijavo prebivališča določi pristojni organ (zakonsko bivališče). Vendar tudi zakonsko bivališče ni identifikacijski podatek, ki bi omogočal identifikacijo brezdomcev, saj je lahko določen tudi osebam, ki so nameščene v varne hiše, socialne zavode ipd.

Policija v okviru vodenja evidenc sicer obdeluje tudi prekršek vsiljivega beračenja, ki bi ga deloma lahko povezali z brezdomstvom, vendar pa ta podatek ne omogoča prepoznave brezdomstva. Ne nazadnje veliko vsiljivega beračenja storijo tujci, pogosto pa je storjeno v obliki kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Podatki o vsiljivem beračenju so na voljo na spletni povezavi:

<https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>.